

LENKIJOS RESPUBLIKA
Pilietinių teisių ombudsmenas

Janusz KOCHANOWSKI

RPO - 608571 - I/09/MSW

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Faks. 0-22 827 64 53

Varšuva, 2010 m. sausio 6 d.

Ponui
Romui Valentukevičiui
Lietuvos Respublikos
Seimo kontrolieriui
Gedimino pr. 56
LT-01110 Vilnius

Gerbiamas pone Kontrolieriau,

Viena iš mano, kaip Pilietinių teisių ombudsmeno, prioritetinių veiklos sričių yra visokios įmanomos pagalbos lenkams ir lenkų kilmės asmenims, gyvenantiems už Lenkijos Respublikos ribų, aktyvinimas. Tokiu pačiu rūpesčiu stengiuosi apgaubti taip pat ir kitataučius bei tautines mažumas, gyvenančias mano šalyje.

Su liūdesiu konstatuoju, kad šįmet mane pasiekia vis daugiau nerimą keliančių signalų, susijusių su lenkų mažumos, gyvenančios Lietuvos Respublikoje, situacija. Kaip pavyzdį galėčiau pateikti pastarosiomis dienomis mane pasiekusią informaciją apie Šalčininkų rajono (kurio didžiąją gyventojų daugumą sudaro lenkai) savivaldybės administracijos nurodymą pašalinti lenteles su gatvių pavadinimais, užrašytais lenkų kalba. Už šio nurodymo nesilaikymą rajono valdžios organams gresia 2 tūkst. litų baudos. Čia norėčiau pabrėžti, kad dar š.m. vasario mėnesį kreipiausi į Lenkijos užsienio reikalų ministeriją dėl š.m. sausio 30 d. Lietuvos Respublikos Vyriausiojo administracinio teismo sprendimo, kuriame nustatyta, jog gatvių pavadinimai tautinių mažumų gyvenamose vietovėse gali būti rašomi vien tik valstybine, t.y., lietuvių kalba.

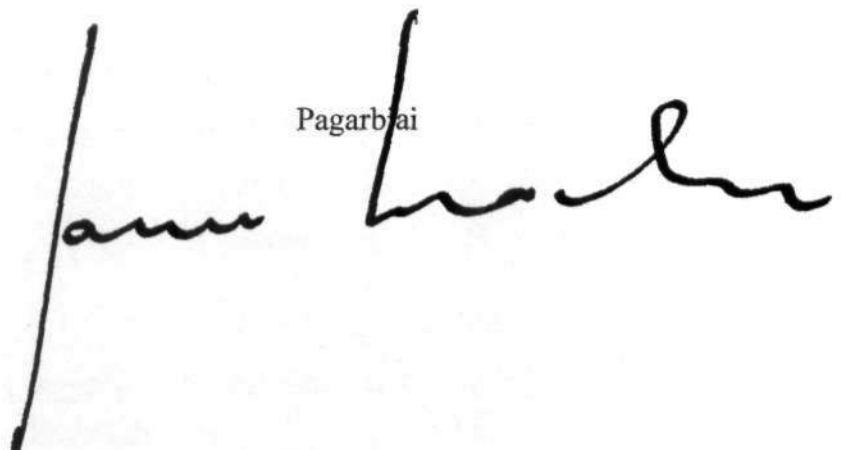
Sis sprendimas, o taip pat ir jo vykdymas, yra nukreipti į Lietuvos lenkų tautinę mažumą, kuri kai kuriose Vilniaus krašto vietovėse sudaro netgi daugiau nei 80% bendro gyventojų skaičiaus. Būtina nepamiršti, kad šie gyventojai minėtose teritorijose gyvena šimtmečius.

Manytina, kad paminėtieji veiksmai prieštarauja Lietuvos Respubliką saistančiai tarptautinei sutarčiai. Kaip išdėstyta 1995 m. vasario 1 d. Strasbūre priimtos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos 11 str. 3 d., *šalys tose teritorijose, kuriose tradiciškai gausiai gyvena tautinei mažumai priklausantys asmenys, remdamosi savo teisinės sistemos reikalavimais, o prireikus ir sutartimis su kitomis valstybėmis, bei atsižvelgusios į konkrečias sąlygas, visuomenei skirtus tradicinius vietovių, gatvių pavadinimus ir kitus topografinius įrašus stengiasi daryti taip pat ir mažumos kalba, jeigu yra pakankamas tokio žymėjimo poreikis.* . Be to, drįstu pastebėti, kad nurodytieji Lietuvos Respublikos valdžios organų veiksmai gali būti prieštaraujantys 1989 m. lapkričio 23 d. Tautinių mažumų įstatymo nuostatomis.

2009 m. gruodžio 13 d. Lenkijos spaudos agentūra pranešė, neva Lietuvos užsienio reikalų ministras ponas Vygandas Ušackas savo pastarojo apsilankymo Seinų krašte (Palenkės vaivadija) metu minėjo, jog Lietuvos Vyriausybė ieškos būdų, kaip teisiškai įteisinti galimybę gatvių pavadinimus lentelėse skelbti lenkų kalba. Tačiau ponas ministras pabrėžė, jog šiuo metu galiojančios Lietuvos teisės aktų nuostatos nenumato galimybės leisti gatvių pavadinimus lentelėse nurodyti lenkų kalba.

Ta pačia proga leisiu sau pastebėti, kad neseniai taipogi buvau priverstas įsikišti, kreipiantis į Lenkijos užsienio reikalų ministeriją dėl mažų lenkiškų klasių panaikinimo Lietuvos mokyklose. Kalba eina apie daugiau kaip šimtą mažųjų kompleksų, kuriuose mokosi lenkų vaikai. Panašu, jog priežastis likvidavimui buvo tyrimais nustatyti šiose klasėse besimokančių vaikų mokymosi rezultatai, geresni nei pasiekiami vaikų, besimokančių gausiose lietuviškose klasėse.

Atsižvelgdamas į aukščiau išdėstyta, drįstu prašyti Jūsų apsvarstyti galimybę pagal savo, kaip Seimo kontrolieriaus, kompetenciją imtis veiksmų minėtais klausimais, siekiant pagerinti situaciją, kad būtų apsaugotos lenkų mažumos, gyvenančios Lietuvos Respublikos teritorijoje, teisės.

Pagarbų

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO - 608571 - I/09/MSW

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia grudnia 2009 r.

Pan
Romas Valentukevičius
Kontroler Sejmowy
Republiki Litewskiej
Gedimino pr. 56
LT-01110Vilnius

Jednym z priorytetów mojej działalności jako Rzecznika Praw Obywatelskich jest zaktywizowanie wszelkich form pomocy dla Polaków oraz osób polskiego pochodzenia, znajdujących się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Podobną troską staram się również otaczać cudzoziemców oraz mniejszości narodowe zamieszkujące na terenie mojego kraju.

Z przykrością stwierdzam, iż w roku bieżącym dochodzi do mnie coraz więcej niepokojących sygnałów dotyczących sytuacji mniejszości polskiej zamieszkującej na terenie Republiki Litewskiej. Przykładem jest wiadomość, która dotarła do mnie w ostatnich dniach, a dotycząca nakazania przez administrację samorządu rejonu sołecznickiego (zamieszkanego w większości przez Polaków) usunięcia tablic z nazwami ulic w języku polskim. Za niezastosowanie się do tego nakazu władzom rejonu grozi grzywna w wysokości 2 tysięcy Litów. Zaznaczę w tym miejscu, iż już w lutym br. wystąpiłem do polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w związku z wyrokiem Najwyższego Sądu Administracyjnego Republiki Litewskiej z dnia 30 stycznia br., zgodnie z którym nazwy ulic w miejscowościach zamieszkałych przez mniejszości narodowe mogą być pisane wyłącznie w języku urzędowym, czyli litewskim.

To rozstrzygnięcie, a także jego egzekwowanie, w sposób szczególny godzi w mniejszość polską na Litwie, która w niektórych miejscowościach na Wileńszczyźnie stanowi nawet ponad 80% ogółu ludności. Nie należy zapominać, że ludność ta zamieszkuje na tych terenach od stuleci.

Przedstawione działania wydają się być sprzeczne z łączącą Republikę Litewską umową międzynarodową. Zgodnie z art. U ust. 3 Konwencji Ramowej o ochronie mniejszości narodowych, sporządzonej w Strasburgu dnia 1 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 22, poz. 209), *w rejonach tradycyjnie zamieszkałych przez znaczącą ilość osób należących do mniejszości narodowej Strony będą starać się - zgodnie z obowiązującym prawem, w tym także, tam gdzie to stosowne, umowami z innymi państwami oraz przy uwzględnieniu ich specyficznych warunków - umieszczać również w języku mniejszości tradycyjne nazwy lokalne, nazwy ulic i inne oznakowania topograficzne o charakterze publicznym, o ile istnieje tam wystarczające zapotrzebowanie na takie oznakowania.* Ponadto ośmielę się zauważyć, że przedstawione działania władz Republiki Litewskiej mogą naruszać ustawę z dnia 23 listopada 1989 r. o mniejszościach narodowych.

W dniu 13 grudnia 2009 r. Polska Agencja Prasowa podała, że Minister Spraw Zagranicznych Litwy Pan Vygaudas Uszackas miał powiedzieć podczas swojej ostatniej wizyty na Sejneńszczyźnie (Podlaskie), że rząd litewski będzie szukał sposobu, by stworzyć prawną możliwość wywieszania tablic z nazwami ulic w języku polskim. Kwestia tych tablic ma być jeszcze w tym tygodniu przedmiotem rozmów na wyjazdowym posiedzeniu rządu na terenie rejonu sołecznickiego. Jednakże Pan Minister zaznaczył, że obecnie litewskie prawo nie zezwala na tablice w języku polskim.

Przy okazji pozwolę sobie nadmienić, iż ostatnio zmuszony byłem także interweniować w polskim Ministerstwie Spraw Zagranicznych w sprawie likwidacji małych szkolnych klas polskich w litewskich szkołach. Chodzi o ponad sto małych kompletów, w których uczą się polskie dzieci. Podobno przyczyną likwidacji miały być wykazane badaniami lepsze wyniki w nauce dzieci uczących się w tych klasach, od wyników osiąganych przez dzieci uczące się w licznych klasach litewskich.

Mając na uwadze powyższe, ośmielam się prosić o rozważenie możliwości podjęcia wynikających z kompetencji Pana Kontrolera działań w przedstawionych kwestiach, mających na celu poprawę sytuacji w zakresie poszanowania praw mniejszości polskiej zamieszkującej na terenie Republiki Litewskiej.